

KOMMUNALFÖRBUNDET
HÄLSINGLAND

Handlingsprogram

för Söderhamn, Bollnäs och Ovanåkers kommuner
enligt Lag om skydd mot olyckor

2022–2027

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
2. Beskrivning av kommunen	2
3. Styrning av skydd mot olyckor	4
4. Risker	4
4.1 Övergripande.....	4
4.2 Brand i byggnad	6
4.3 Brand utomhus.....	8
4.4 Trafikolycka	9
4.5 Olycka med farliga ämnen.....	9
4.6 Naturolycka.....	10
4.7 Drunkning.....	10
5. Värdering	11
6. Mål	14
7. Förebyggande förmåga och verksamhet	15
7.1 Tillsyn.....	15
7.2 Stöd till den enskilde	16
7.3 Rengöring och brandskyddskontroll.....	16
7.4 Övriga förebyggande åtgärder.....	16
8. Räddningstjänst – Förmåga och verksamhet	18
8.1 Övergripande beskrivning	18
8.2 Beskrivning per olyckstyp.....	22
8.2.1 Brand i byggnad	22
8.2.2 Brand utomhus	24
8.2.3 Trafikolycka.....	25
8.2.4 Olycka med farliga ämnen.....	27
8.2.5 Naturolycka	29
8.2.6 Drunkning.....	31
8.3 Ledning i räddningstjänsten	32
8.3.1 Övergripande ledning	33
8.3.2 Ledning av räddningsinsatser	34
8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	35
8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap	36
9. Uppföljning, utvärdering och lärande	38
Bilaga A: Dokumentförteckning	39
Bilaga B: Beskrivning av Samråd	39
Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten	41

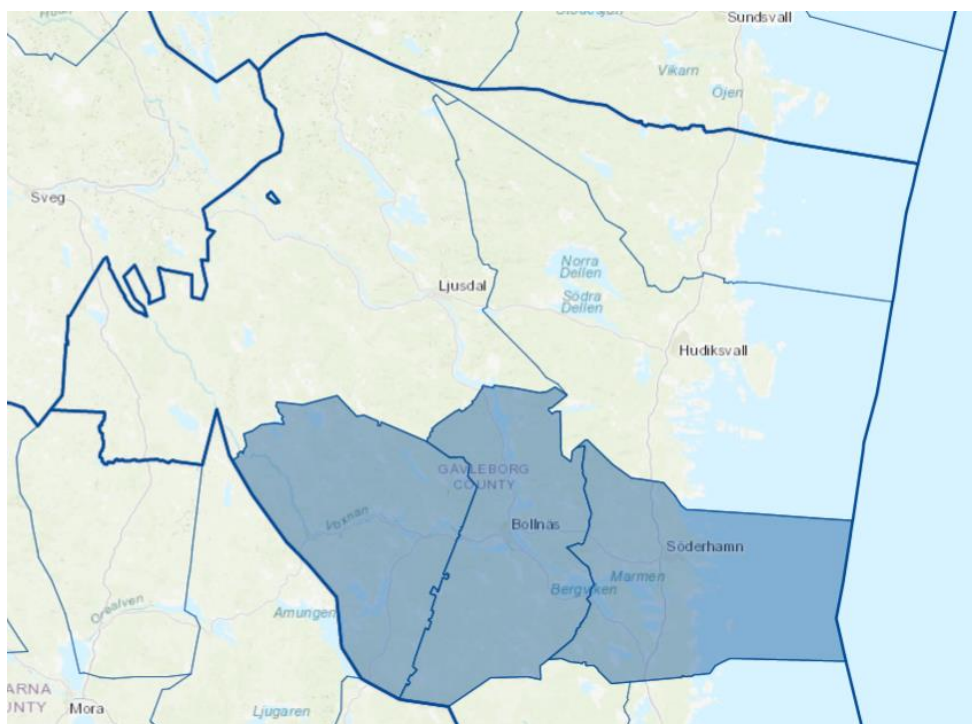
1. Inledning

Detta dokument utgör handlingsprogram för förebyggande verksamhet enligt 3 kap. 3 § Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och räddningstjänst enligt 3 kap. 8 § LSO.

Handlingsprogrammet omfattar Kommunalförbundet Hälsingland som svarar för räddningstjänst och förebyggande verksamhet enligt LSO i kommunerna Söderhamn, Bollnäs och Ovanåker.

Riskanalysen som ligger till grund för handlingsprogrammet är framtagen gemensamt i Hälsingland och omfattar samtliga Hälsinglands kommuner.

2. Beskrivning av kommunerna

Figur 2.1. Kartbild över Hälsingland med kommunerna Ovanåker, Bollnäs och Söderhamn markerade.

Hälsingland består av kommunerna Nordanstig, Hudiksvall, Söderhamn, Bollnäs, Ovanåker och Ljusdal. Landskapet huserar strax över 130 000 invånare och omfattar såväl kust med skärgård som djupa skogar. Hälsingland har haft en samhällsutveckling där invånare har flyttat från landskapet, men de senaste åren har den trenden sett ut att kunna avta, och till och med vända.

I Hälsingland finns världsarvet Hälsingegårdar som omfattar de sju gårdarna Erik-Anders i Söderala, Bommars i Letsbo, Bortom Åa i Los, Gästgivars i Vallsta, Jon-Lars i Långhed, Kristofers i Järvsö och Pallars i Långhed.

Söderhamns kommun

I Söderhamns kommun bor cirka 25 700 invånare. I kommunen finns fyra större orter, centralorten Söderhamn (12 700 inv.), Ljusne (2 500 inv.), Sandarne (2 000 inv.) och Söderala (2 400 inv.). I Söderhamns kommun är cirka 26% under 25 år och cirka 27% över 65 år.

Söderhamns kommun hör till SKR:s kommungrupp landsbygdskommun.

Kommunen upptar en yta av cirka 1 062 km² och genom stora delar av kommunen rinner Ljusnan. Kommunen har en lång kuststräcka med tillhörande skärgård och flera kommersiella hamnar. E4 i nord-sydlig riktning och väg 50 i öst-västlig riktning är de två stora trafiklederna genom kommunen. Kommunen genomkorsas även av Ostkustbanan i norr-sydlig riktning och Norra stambanan i kommunens västliga del.

Bollnäs kommun

I Bollnäs kommun bor cirka 27 000 invånare. I kommunen finns fyra större orter, centralorten Bollnäs (13 600 inv.), Arbrå (2 300 inv.), Kilafors (1 200 inv.) och Rengsjö (300 inv.). I Bollnäs kommun är cirka 27 % under 25 år och cirka 25 % över 65 år. Bollnäs kommun hör till SKR:s kommungrupp landsbygdskommun.

Kommunen upptar en yta av cirka 1 827 km² och genom stora delar av kommunen rinner Ljusnan. Väg 50 i öst-västlig riktning och väg 83 i nord-sydlig riktning är de två stora trafiklederna genom kommunen. Kommunen genomkorsas även av Norra stambanan.

Ovanåkers kommun

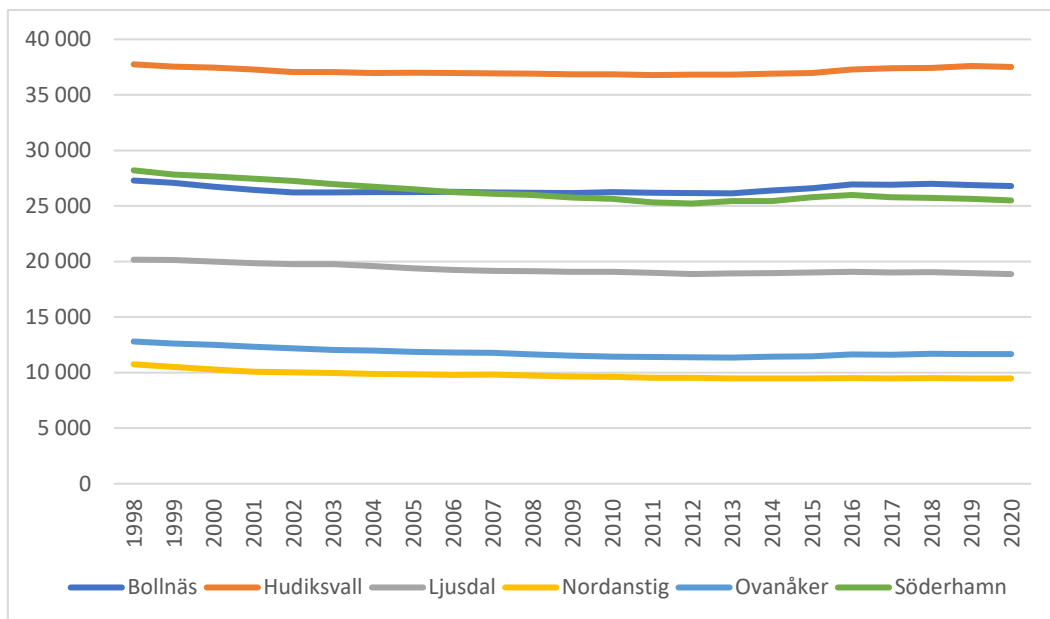
I Ovanåkers kommun bor 11 700 invånare. I kommunen finns två tätorter, centralorten Edsbyn (4200 inv.) och Alfta (2 500 inv.), I Ovanåker är cirka 20 % under 20 år och cirka 27 % över 65 år. Ovanåkers kommun hör till SKR:s kommungrupp landsbygdskommun.

Kommunen upptar en yta av cirka 2 030 km² och genom stora delar av kommunen rinner Voxnan. Inom kommunen finns stora arealer skog. Väg 301 i öst-västlig riktning och väg 50 från Bollnäs över Alfta fortsättandes i sydlig riktning, är de två stora trafiklederna genom kommunen.

Befolkningsutveckling

Sett över hela tidsperioden 1998-2020 har samtliga Hälsingekommuner minskat i befolkningsmängd, se Figur 2.2. Den största procentuella minskningen har skett i Nordanstigs kommun med 12 % och Söderhamns kommun med 10 %. Hudiksvall, Bollnäs och Ovanåker har de senaste åren ökat något i befolkning och närmar sig tidigare befolkningsmängd.

Befolkningen som helhet i södra Hälsingland förväntas vara stabil de närmaste 10 åren med en svag ökning. Däremot finns prognoser som visar på att antalet personer i åldern 80+ kan öka med omkring 40 % från 2022-2032, med mindre variation mellan kommunerna.

Figur 2.1. Befolkningsutveckling i respektive kommun i Hälsingland, 1998-2020.

3. Styrning av skydd mot olyckor

Handlingsprogrammet är antaget av direktionen för Kommunalförbundet Hälsingland 2022-06-15. Direktionen antog en uppdaterad version av handlingsprogrammet 2024-02-07 efter att det skett förändringar i förmågan kring drönare och drunkning. Handlingsprogrammet ska sträcka sig 1 år över kommande mandatperiod, handlingsprogrammet sträcker sig således fram till 2027.

Handlingsprogrammet utgör en första utgåva sedan MSBFS 2021:1 om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst trädde i kraft. Kommunalförbundet Hälsingland ansvarar för de åtaganden Ovanåker, Bollnäs och Söderhamns kommuner har enligt LSO.

Handlingsprogrammet har till stor del tagits fram gemensamt i Hälsingland, däremot sker redovisningen per räddningstjänstorganisation.

4. Risker

I detta kapitel ges en bild av de risker som finns inom Hälsingland och som kan leda till räddningsinsatser enligt LSO. Kapitlet inleds med en övergripande beskrivning av riskbilden och fortsätter sedan med en redogörelse för respektive händelsetyp.

Till grund för kapitlet ligger rapporten ”Riskanalys – för handlingsprogram enligt LSO, Räddningstjänsterna i Hälsingland, 2021”.

4.1 Övergripande

Riskbilden i Hälsingland är varierad och komplex. I landskapet finns bland annat skog, älvar, stora industrier och sju världsarvsgrändar. Det finns en hög andel äldre invånare i landskapet, något som återspeglas i statistiken över vilka som omkommer till följd av bränder.

Hälsingland är rikt på olika natur- och kulturmiljöer, bland annat finns sammanhållen äldre bebyggelse i Fiskarstan i Hudiksvall och i stadsdelen Öster i Söderhamn. Utöver de sju världsarvsgrändarna finns ett flertal medeltida kyrkor och nationalparken Hamra i Ljusdals kommun hyser en av få orörda skogar i mellersta Sverige.¹

Längsmed kusten återfinns de industrier och verksamheter som uppfyller kraven för att klassificeras som farlig verksamhet enligt 2 kap. 4§ LSO, se tabell 4.1.1. Ljusnan och Voxnan är reglerade med ett flertal kraftverksdamm, de som är klassade som farlig verksamhet framgår i samma tabell.

Tabell 4.1.1. Sammanställning över farliga verksamheter enligt 2 kap. 4§ LSO i Hälsingland, samt om de även omfattas av Sevesolagen.

Verksamhet	Placering
Vallviks Bruk (Seveso högre)	Vallvik, Söderhamn
Iggesunds Bruk (Seveso högre)	Iggesund, Hudiksvall
Almer Oil & Chemical Storage AB (Seveso lägre)	Sandarne, Söderhamn
Kraton Chemical AB (Seveso lägre)	Sandarne, Söderhamn
SMA Mineral AB Oljedepå (Seveso lägre)	Sandarne, Söderhamn
Sunds Industrier (Seveso lägre)	Söderhamn
Ljusne Strömmar kraftverksdamm	Ljusne, Söderhamn
Ljusnefors kraftverksdamm	Ljusne, Söderhamn
Laforsens kraftverksdamm	Laforsen, Ljusdal

Utöver verksamheterna i tabellen ovan finns även totalt 14 bergtäkter i Hälsingland som är klassificerade som Sevesoverksamhet (lägre) och farliga verksamheter, se tabell 4.1.2.

Tabell 4.1.2. Sammanställning över bergtäkter i Hälsingland.

Bergtäkt	Placering
Källene 2:28	Söderhamn
Renskalla, Ljusne 28:1 & Renskalla 1:24	Söderhamn
Storberget, Sörljusne 1:1	Ljusne
Granbokrossen, Granbo 5:1	Bollnäs
Tundoreva, Bollnäs-Finskog 1:1	Bollnäs
Yxbo, Vevlinge 2:21 m.fl.	Bollnäs
Klons bergtäkt, Böle 6:1 m.fl.	Ovanåker
Katrineberg 1:25	Ljusdal
Lunde 5:1, 3:3, Dvästa 1:9	Nordanstig
Årskogen 1:3	Nordanstig
Bäck 14:63 & 13:6	Hudiksvall
Bodbergets bergtäkt, Överberge 1:9 & Sund 1:22	Hudiksvall
Finnflo 4:25	Hudiksvall
Njutångers Kyrkby 4:1 & 4:59	Hudiksvall

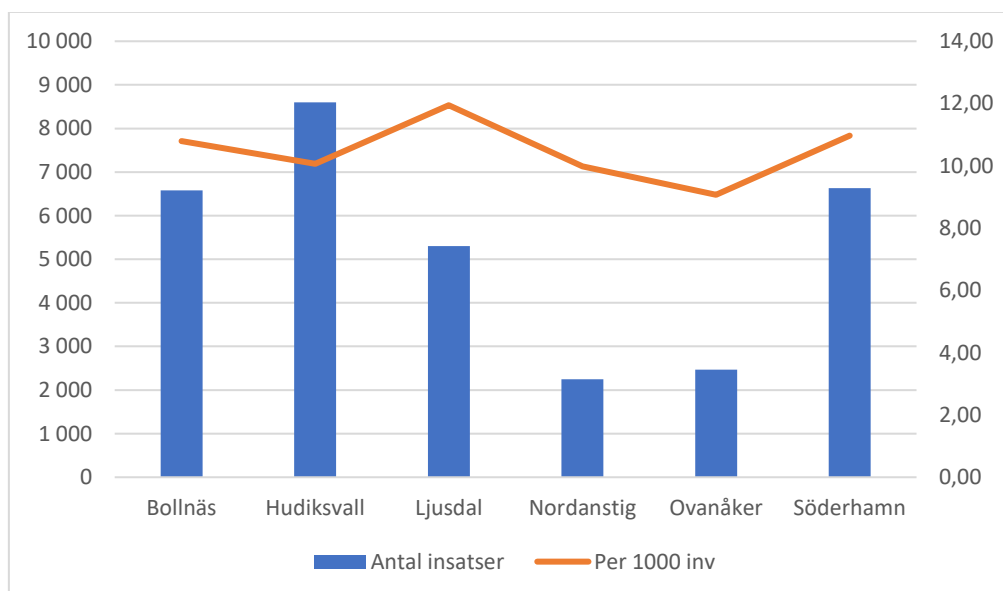
I nord-sydlig riktning längsmed kusten löper E4:n och i öst-västlig riktning löper väg 50 mellan Söderhamn och Alfta samt väg 84 mellan Hudiksvall och Ljusdal. I nordväst-sydöstlig

¹ Naturvårdsverket. Sveriges nationalparker

riktning löper väg 83 från Tönnebro till Ljusdal. Samtliga dessa större vägar utgör även primär väg för farligt gods-transporter.

Genom Hälsingland löper två järnvägsspår: Ostkustbanan och Norra stambanan. Ostkustbanan genom Hälsingland löper längt kusten med stationer i Ljusne, Söderhamn, Iggesund, Hudiksvall och Gnarp. Mellan Söderhamn och Enånger löper den 3 850 meter långa Norralatunneln, Sveriges tredje längsta järnvägstunnel. Norra stambanan har en nordvästlig/sydöstlig sträckning genom Hälsingland med stationer i Kilafors, Bollnäs och Ljusdal. På båda järnvägsspåren körs både person- och godstrafik. Från de stora stambanorna finns en rad industrispår som leder till de stora industrierna i Hälsingland, bland annat Iggesunds Bruk och Vallviks Bruk. Industrispåren är privatägda.

Sedan 1998 har i genomsnitt 1380 räddningsinsatser genomförts per år i Hälsingland, under perioden har antalet insatser per år ökat något. Den vanligaste olyckstypen har varit trafikolycka, brand utomhus och brand i byggnad. I kommande delkapitel redogörs ytterligare kring de olika händelsetyperna.

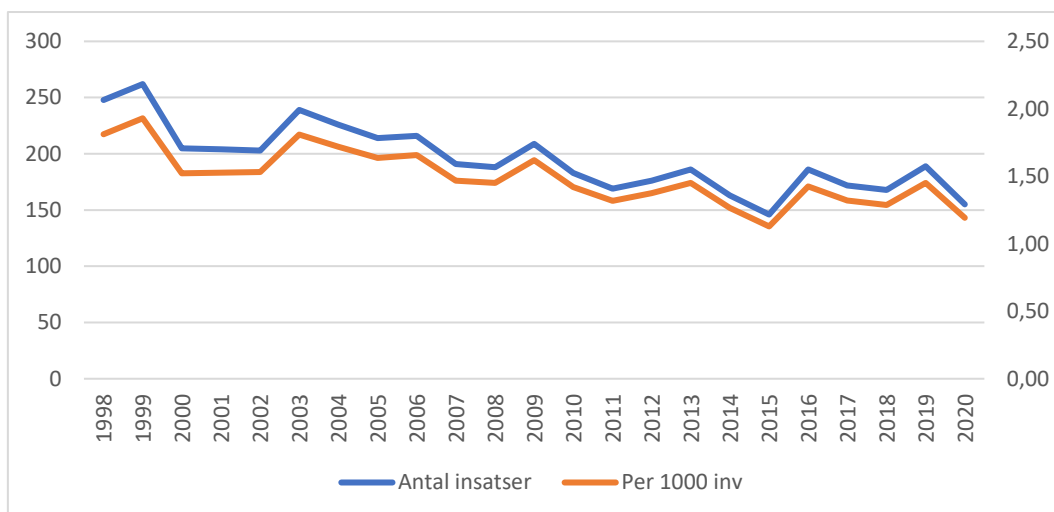

Figur 4.1.1. Antal räddningsinsatser enligt LSO per kommun och 1000 inv., 1998-2020.

Flest antal räddningsinsatser har genomförts i Hudiksvalls kommun, följt av Söderhamn och Bollnäs, se Figur 4.1.1. Sett till antal insatser per 1000 inv. har däremot flest insatser genomförts i Ljusdal.

4.2 Brand i byggnad

I genomsnitt har 196 insatser till brand eller brandtillbud i byggnad genomförts per år under åren 1998-2020. Antalet insatser till händelsetypen har över tid varit avtagande, se Figur 4.2.1. Den senaste femårsperioden, 2016-2020, har frekvensen för larm till brand i byggnad varit 3,3 larm/vecka i Hälsingland. Antalet soteldar har historiskt varit nästan 10-dubbelt mot dagens nivå och utgjort en stor del av antalet larm om brand i byggnad. Med hänsyn till att antalet larm om soteld under samma period legat på omkring 10 larm per år och förutspås ligga på samma nivå framöver antas frekvensen om 3,3 larm per vecka stämma även framöver.

Figur 4.2.1. Antal insatser till brand eller brandtillbud i byggnad, 1998-2020.

Kategorin brand i bostad utgör 62,9 % av alla larm gällande brand i byggnad. De flesta bränder eller tillbud i byggnader har skett i villor, de står för 42 % av alla insatser. Nationellt genomförs fler insatser till flerbostadshus än till villor. I Hälsingland utgörs en större del av bostadsbeståndet av villor än av lägenheter och nationellt är förhållandet det omvända.

Minskningen av antalet larm om brand i byggnad kan till stor del förklaras med att antalet soteldar har minskat med cirka 87 % sedan 1998. Om soteld bortses från i statistiken över brand i byggnad är antalet händelser per år konstant. De vanligaste brandorsakerna vid brand i bostad har varit fel i utrustning och spis, båda dessa orsaker har ökat under tidsperioden. De flesta bränder i byggnader startar under januari eller december samt på eftermiddagar och kvällar när de flesta är hemma i sina bostäder.

Under perioden 1999-2020 har 51 personer omkommit i samband med bränder i byggnader i Hälsingland. I snitt har 2,3 personer omkommit per år i bränder i Hälsingland under samma period. Även framöver ses det antalet över tid som troligt att hålla i sig. Det finns även en risk för att antalet personer som omkommer i bränder kan öka, särskilt som befolkningen i Hälsingland blir äldre och att fler bor kvar i sina ordinarie bostäder. Av de som omkommit i samband med bränder har 67 % varit män. Nationellt är motsvarande fördelning att 60 % (1999-2007) av de som omkommer i bränder män.²

Näst efter brand i bostadsmiljö har det skett flest bränder i övriga verksamheter (lantbruk, sophantering, värmeverk och liknande), de står för 12,9 % av alla larm om brand i byggnad. Den verksamhetskategorin har dock en tydlig avtagande trend. Därefter sker flest larm till industribyggnader, de står för 10,1 % av alla larm om brand i byggnad. Majoriteten av larm till industrier har skett till trävaruindustri, en verksamhetstyp som är relativt vanlig i Hälsingland med ett flertal sågverk och pappers- och kartongfabriker. Även antal larm till industri har en avtagande trend.

I 54 % av larmen om brand i byggnad under åren 2018-2020 har en egendomsskada skett. Det går inte att precisera närmare hur omfattande den skadan blev, det kan variera från endast rökskador till en totalförstörd byggnad som måste rivras. Vid 5 % av larmen transporterades drabbade personer till en vårdenhet. Vid 1 % av larmen inträffade en störning

² Mot en evidensbaserad nollvision kring bostadsbränder, MSB 2018

av en samhällsviktig verksamhet. Dessa konsekvenser tros hålla i sig framöver, särskilt som det är brand i bostad som utgör majoriteten av larmen och frekvensen av larm i den kategorin är stabil. Det finns även här, liksom för antalet personer som omkommer i bränder, en risk för att egendomsskadorna i samband med bränder kan öka.

4.3 Brand utomhus

Inom kategorin brand utomhus utgör brand i skog och mark 40 %. Vid en jämförelse med den motsvarande nationella statistiken utgör insatser till bränder i skog och mark en större del av bränder utomhus i Hälsingland än nationellt där motsvarande andel är 30 %. I Hälsingland inkommer i snitt 0,8 larm om brand i skog och mark per 1 000 inv., motsvarande siffra nationellt är 0,5. Larm om bränder i skog och mark varierar dock stort från år till år, det beror till stor del på om våren och sommaren är torr.

Den stora majoriteten av larm om brand i skog och mark har inkommit under april-augusti. Under april, i samband med att fjolårsgräset är torrt och grönskan inte kommit igång, är det bränder i mark utan träd som dominerar, för att sedan övergå till att bränder i skog och liknande dominerar. Majoriteten av larmen har inkommit under dagtid, vilket även är då det är som torrast i marken. I genomsnitt har 18 larm per månad inkommit under månaderna april-augusti gällande brand i skog och mark i Hälsingland. Den vanligaste orsaken har varit annan eldning (utöver okänd), följt av blixtnedslag.

Vid brand i skog och mark är det främst produktiv skogsmark som har brunnit, se Tabell 4.3.1. Hälsingland har drabbats av ett antal större bränder under de senaste två decennierna. I augusti 1997 brann 160 hektar på Agön i Hudiksvalls kommun. I juni 2008 brann ett område på cirka 1000–1200 hektar i Hassela (Nordanstig), samtidigt brann det ett område på cirka 300 hektar i Skån (Hudiksvall/Bjuråker) och i juli 2018 brann det cirka 9 500 ha i trakterna kring Kårböle i Ljusdals kommun.³

Tabell 4.3.1. Fördelning av avbrunnen mark vid brand i skog och mark i Hälsingland, 1998-2020.

	Produktiv skogsmark	Annan trädbevuxen mark	Mark utan träd
Snitt avbrunnen mark, ha	517	4,1	7,5

Brandvädret mellan 1951 och 2018 antyder att de senaste decennierna utgjort en period med allmänt lägre brandrisk jämfört med tidigare decennier. Denna minskade brandrisk avspeglar sig inte i den totala avbrända arealen i Sverige vilket kan signalera försämrade släckningsförmåga hos räddningstjänsten. Dessutom ser de en trend över åren 1998–2018 att tiden till första insats ökat.⁴

Hälsingland består till 89 % av skogsmark och bränder i skog och mark tros därmed fortsätta ske i liknande omfattning. Att det fortsatt till störst del är produktiv skogsmark som kommer drabbas ses som sannolikt. Konsekvenserna av dessa bränder är svåra att förutspå och påverkas mycket av vilka förutsättningar som finns i skog och mark till följd av om det är

³ Olycksutredning – Skogsbränderna i Ljusdals kommun 2018. Länsstyrelsen Gävleborg, Ljusdals kommun. Rapport 2020:5

⁴ MSB, 2020. Skogsbränder och Gräsbränder i Sverige – trender och mönster under senare decennier. Johan Sjöström (RISE) och Anders Granström (SLU)

torrt eller vått. Även tillgång till personal, egen och extern släckutrustning, till exempel brandflyg och helikopter, påverkar hur mycket mark som tillslut kommer att brinna.

Brand i fordon eller fartyg utgör efter brand i skog och mark en vanlig händelsetyp. Efter att under en längre period har minskat i antal har en ökning av antalet bränder skett de senaste 5 åren. I genomsnitt under de senaste 5 åren har 74 larm om brand i fordon eller fartyg inkommit per år. Flest bränder i fordon eller fartyg har skett under sommarmånaderna.

I samband med att elbilar har tagit större marknadsandelar vid nybilsförsäljning och antalet elbilar i trafik ökar har det undersökts om elbilar är mer benägna att brinna än bilar som drivs av bensin eller diesel. Den sammantagna bilden är att det är ovanligt med bränder i el-/hybridbilar där branden har startat i batterierna och att det inte sker fler bränder i el-/hybridbilar än i bilar som drivs av fossila drivmedel.⁵ MSB kommer fortsätta att kartlägga bränder i elfordon och stödja räddningstjänsterna med kunskap.

4.4 Trafikolycka

Förutom automatlarm är trafikolyckor den vanligaste händelsetypen i Hälsingland, vilket även motsvarar den nationella bilden. Sedan 1998 har antalet larm och trafikolyckor ökat, efter 2017 har dock trenden varit avtagande. I genomsnitt har 351 larm om trafikolycka inkommit per år under den senaste 10-årsperioden. Det motsvarar strax under 7 larm per vecka i Hälsingland. Den vanligaste händelsen vid en trafikolycka är singelolycka med bil eller buss. Personbilar är involverade i 72 % av alla trafikolyckor. Flest trafikolyckor sker på eftermiddagar, sannolikt i samband med att personer slutar sitt arbete och ska åka till sin bostad. December och juli är de månader då flest trafikolyckor har skett.

I Gävleborgs län omkommer i snitt 14 personer per år i trafikolyckor. Antalet svårt skadade har minskat från ett snitt på 94 per år under 2003-2011 till 75 per år under 2011-2020. Även antalet lindrigt skadade har minskat. Tyvärr saknas tillförlitlig statistik över skador i samband med trafikolyckor på kommunnivå. Genomförda åtgärder i vägmiljön samt den ständigt pågående utvecklingen att göra fordonen säkrare har bidragit till att minska antalet olyckor och även mildra konsekvenserna vid olyckor. Denna trend tros fortsätta även framöver, även om hastigheten på den nedåtgående trenden kanske avtar.

Antalet trafikolyckor med lastbilar har tredubblats sedan 1998. Vad ökningen beror på har dock inte gått att svara på. Antalet körda km med lastbil nationellt har ökat med 6 % under perioden 2012-2020, vilket inte kan förklara den kraftiga ökningen av antalet olyckor i Hälsingland.

4.5 Olycka med farliga ämnen

Olyckor med farliga ämnen sker sällan, i genomsnitt har 38 insatser genomförts per år i Hälsingland. Dock syns en ökande trend för antalet larm. Ett synsätt där det är bättre att larma räddningstjänsten för att förhindra eventuell miljöskada leder troligen till att antalet larm i denna kategori kommer fortsätta att öka. Under åren 2018-2020 var 91 % av händelserna av typen 'Begränsat läckage av drivmedel eller olja'. Under samma tidsperiod var 80 % av händelser tillbud utan skada.

⁵ MSB:s PM "Sammanställning av bränder i elfordon och eltransportmedel år 2018-2020", ärendenr. 2020-02136

I 77 % av händelserna 'Begränsat utsläpp av drivmedel eller olja' under 2018-2020 har ingen skada skett. I 9 % av fallen har en egendomsskada skett, i 8 % har det varit överhängande fara för miljöska och i 5 % har en miljöska skett.

Söderhamns kommun har en lång kust och där finns risk för utsläpp av farliga ämnen till havs och längsmed kustremsan, främst olja och drivmedel. Kommunen ansvarar för utsläpp som sker i hamnar, insjöar, vattendrag, kanaler och stränder samt utsläpp som kommer från hav till land, inledningsvis sannolikt i form av räddningstjänst för att sedan övergå till övriga kommunen för avslutande sanering. Staten genom Kustbevakningen ansvarar för miljöräddningstjänst till sjöss. I Bilaga C redovisas de hamnar som finns inom Kommunalförbundet Hälsinglands ansvarsområde. En oljeskyddsplan finns framtagen.

4.6 Naturolycka

Naturolyckor omfattar bland annat kategorierna stormskada, översvämning samt ras och skred. Naturolyckor är sällanhändelser, händelser som dock kan leda till omfattande skador och kostnader för både samhälle och enskild. Antalet händelser per år i Hälsingland under 1998-2020 har varierat mellan som mest 32 och som minst 0. Sedan 1998 har 85 % av händelserna varit stormskada och 10 % översvämning av vattendrag. Majoriteten, 49 %, av insatserna under 2018-2020 har skett under månaderna november och december.

Genom Hälsingland rinner älven Ljusnan. Ljusnan har det 8:e största avrinningsområdet bland älvarna i Sverige. Under våren påverkas vattennivåerna i Ljusnan av snösmältningen. En kombination av mycket snö både i fjällen och nedströms kan leda till höga vattennivåer och risk för översvämning av fastigheter längsmed älven.

I MSB:s rapport *Riskområden för ras, skred, erosion och översvämning* pekas 10 områden i Sverige ut som särskilt riskutsatta och Hälsingland är inte ett utav dem.⁶ Det betyder däremot inte att det inte föreligger någon risk alls för dessa typer av händelser. Lokala risker för ras, skred och erosion kan förekomma inom samtliga kommuner och det är därför viktigt att dessa förutsättningar undersöks i samband med detaljplaner och bygglov.

4.7 Drunkning

I genomsnitt har 11 insatser per år genomförs till drunkning i Hälsingland. Under 2020 nästan 2-3 dubblades antalet insatser jämfört med tidigare år. Det är möjligt att coronapandemin delvis kan beskriva ökningen då fler har varit hemma och intresset för natur- och friluftsliv har ökat. Under åren 2018-2020 angavs 36 % av larmen gällande drunkning inte ha varit räddningstjänst enligt LSO vid framkomst.

35 % av drunkningarna har skett under de varma månaderna juli och augusti. De flesta drunkningarna har skett under en helgdag och på eftermiddagen. Den vanligaste aktiviteten som har kunnat angetts i samband med larm om drunkning har varit 'Åkte båt eller annan vattenfarkost'.

I genomsnitt har 4,4 personer omkommit i drunkning i Gävleborgs län under åren 2007-2020 enligt den sammanställning som Svenska Livräddningssällskapet gör.⁷

⁶ SGI och MSB 2021, Riskområden för ras, skred, erosion och översvämning, Redovisning av regeringsuppdrag enligt regeringsbeslut M2019/0124/K1, Statens geotekniska institut, SGI, Linköping och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, Karlstad.

⁷ Svenska Livräddningssällskapet, sammanställt från årsrapporter över omkomna vid drunkningsolyckor.

5. Värdering

För att göra en övergripande värdering av risk per olyckstyp i Hälsingland har ett snitt för antalet händelser per 1000 inv. per år under perioden 1998-2020 beräknats. I Tabell 5.1 presenteras en jämförelse mellan rikssnittet och snittet för Hälsingland respektive Ångermanland.

Tabell 5.1. En jämförelse mellan snittet för Sverige, Ångermanland och Hälsingland avseende antalet händelser per händelsetyp och 1000 inv. under åren 1998-2020.

Olyckstyp	Hälsingland	Sverige	Ångermanland
Brand i byggnad	1,49	1,13	1,61
Brand utomhus	1,88	1,63	1,85
Trafikolycka	2,21	1,55	1,95
Olycka med farliga ämnen	0,29	0,25	0,34
Naturolycka	0,05	0,12	0,08
Drunkning	0,09	0,05	0,07

Utifrån sammanställningen i Tabell 5.1 kan det konstateras att Hälsingland ligger över snittet i Sverige för samtliga olyckstyper förutom naturolycka.

Som jämförelselandskap används Ångermanland som omfattar kommunerna Örnsköldsvik, Härnösand, Kramfors, Sollefteå, Nordmaling och Bjurholm. Landskapet liknar i mångt och mycket Hälsingland, det omfattar nästa lika många invånare, har både kust, landsbygd och mycket skog, såväl E4:n som järnvägen löper genom landskapet och det finns ett flertal orter och kommuner som är jämförbara med Hälsinglands. Ångermanland skiljer sig däremot från Hälsingland i att Örnsköldsvik är en större stad än vad som återfinns i Hälsingland.

I jämförelse med Ångermanland ligger Hälsingland likartat vid samtliga olyckstyper, det är endast trafikolyckor som avviker något mer än de andra typerna. Orsakerna till det kan vara många och svårt att förklara. Vägstandard, omfattning av genomfartstrafik till andra målpunkter och variation av trafikelement kan vara några delförklaringar.

Näst följer en mer detaljerad värdering per händelsetyp.

Brand i byggnad

MSB antog under 2020 en ny nationell strategin för stärkt brandskydd, där anges delmålet till år 2030 är att färre än 60 personer ska omkomma årligen vid bränder i bostadsmiljö. Den nationella strategin syftar till att nå den nationella visionen om att ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand.

Antalet bränder i bostad är stabilt till svagt ökande i området, per 1000 inv. sker det fler händelser i Hälsingland än i Sverige som helhet. Däremot är antalet händelser per 1000 inv. likartat motsvarande för Ångermanland. Hälsingland skiljer sig mot riket i stort på så sätt att det är villor som är mest drabbade och inte flerbostadshus. Antalet omkomna är stabilt till

svagt ökande. Sett till de nationella målen är ett fokusområde för den förebyggande verksamheten att minska avlidna till följd av brand och antalet händelser.

Hälsingland ligger lite över riksgenomsnittet gällande bränder i industri, den största delen sker dagtid under drifttid. En möjlig förklaring kan vara den relativt stora andelen industrier som finns i Hälsingland jämfört med övriga landet. Trenden är att de blir färre vilket även gäller riket. Bränder på industrier kan var komplexa och därmed kan räddningstjänsten tillsammans med verksamheterna behöva insatsplanera för att minska skadorna i samband med händelse.

Brand utomhus

Antalet händelser med brand utomhus per 1000 invånare är högre i Hälsingland än riksgenomsnittet. Däremot är den siffran mer lik det för Ångermanland, ett landskap som likt Hälsingland består av mycket skog. Det kan således indikera att nivån är skälig. 40 % av bränderna utomhus har varit brand i skog och mark och de senaste två decennierna har ett antal större skogsbränder inträffat i Hälsingland; Agön 1997, Hassela 2008 samt Ljusdalsbränderna 2018. Ljusdalsbränderna visade tydligt att förmågan att leda och analysera skogsbränder behöver förbättras för att förhindra att skogsbränder växer sig riktigt stora. För att fortsätta förbättra förmågan att hantera skogsbränder behöver därmed arbetet med tolkning av FWI-data, ledning och struktur samt eftersläckning och bevakning fortgå.

Brand utomhus omfattar även bränder i fordon eller fartyg som utgjort nästan 30 % av händelserna. Kunskapsläget kring bränder i elbilar behöver fortsätta följas och arbetet med hur räddningstjänsten kan minska miljöpåverkan i samband med insatser fortsätta.

Trafikolycka

Antalet trafikolyckor i Hälsingland per 1000 inv. är fler än i Sverige som helhet och även vid jämförelse med Ångermanland. Antalet trafikolyckor har ökat under perioden 1998-2017, för att sedan minska något. Ökningen av antalet trafikolyckor kan dels förklaras av att E4:n har fått en helt ny sträckning genom Hälsingland under perioden samt att nya larmrutiner troligen har lett till att räddningstjänsten larmas oftare även om kriterierna för räddningstjänst inte uppfylls.

Majoriteten av trafikolyckorna är singelolyckor med personbil och många av dessa är troligen vajerräckeskörningar. De svårt skadade har minskat under perioden 2003-2020. Detta stärker tesen att ökningen av antalet olyckor delvis består av personbilar som kör in i vajerräcke på E4. Antalet trafikolyckor med lastbilar har ökat under de senaste åren, mellan 2011-2018 tredubblades antalet. Det har dock inte gått att klarlägga vad denna ökning beror på.

Farliga ämnen

Den stora majoriteten av händelserna med farliga ämnen är mindre spill och över 60 % har skett på vägar och gator. 77 % har varit tillbud utan skada. Den absoluta majoriteten av dessa händelser har således varit mindre med ett relativt enkelt saneringsarbete. Ett antal större olyckor har inträffat under de senaste åren. Det har varit utsläpp av olja från de kustnära industrierna samt olyckor med farligt gods på väg och järnväg, till exempel väteperoxid, diesel och bensin. Förmågan att hantera större kemikalieutsläpp behöver stärkas givet de inträffade händelserna, den transport av farligt gods som sker genom landskapet och de kemikalier som

används i industrierna. Hälsingland ligger mellan Sverige och Ångermanland när det gäller antalet händelser per 1000 inv., skillnaderna är dock små.

Naturolycka

Naturolyckor är inte vanligt förekommande i Hälsingland och antalet händelser per 1000 inv. är lägre i Hälsingland än i Sverige som helhet och även Ångermanland. Några större händelser som har inträffat är höga flöden i samband med vårfloden 2018, stormar och plötsliga skyfall 2021. Klimatmodeller anger att extremväder kommer att bli vanligare framöver.

Kommunerna bör arbeta förebyggande kring de identifierade händelser som upptagits. Karteringar över 100-årsflöden finns för vissa städer, men bör tas fram på flera platser för att kommunerna ska kunna hantera skyfall och andra naturhändelser. Räddningstjänstens kunskap om översvämningar och hanteringen av dessa behöver utökas för att kunna möta fler händelser framöver.

I MSB:s rapport *Riskområden för ras, skred, erosion och översvämning* pekas 10 områden i Sverige ut som särskilt riskutsatta och Hälsingland är inte ett utav dem.⁸ Däremot finns några mindre områden i Hälsingland som pekats ut och som bör undersökas vidare.

Drunkning

Kustkommunerna har flertalet välbesökta badstränder medan inlandskommunerna har många sjöar och vattendrag som är välbesökta. Antalet larm om drunkning har ökat under perioden. 2020 skedde en markant ökning som skulle kunna bero på coronapandemin. 36% av larmen om drunkning bedömdes inte vara räddningstjänst vid framkomst.

Hälsingland har fler drunkningar per 1000 inv. än både Sverige som helhet och Ångermanland, skillnaderna är dock små.

⁸ SGI och MSB 2021, Riskområden för ras, skred, erosion och översvämning, Redovisning av regeringsuppdrag enligt regeringsbeslut M2019/0124/KI, Statens geotekniska institut, SGI, Linköping och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, Karlstad.

6. Mål

De nationella målen för räddningstjänst och förebyggande verksamhet finns angivna i 1 kap. 1 och 3 §§ LSO:

1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

3 § Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomförs på ett effektivt sätt.

3 a § Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador.

Lokala mål

Givet riskvärderingen samt de nationella målen enligt LSO är de lokala målen följande:

Öka förmågan till effektiva insatser vid komplexa händelser.

- Utveckla förmågan att hantera händelser med farliga ämnen i Hälsingland.
- Stärka förmågan att hantera händelser på industriverksamheter med hjälp av insatsplanering.
- Öka förmågan att genomföra rökdykarinsatser med hög riskmiljö.
- Samtliga befäl ska använda den så kallade 7-stegsmodellen för att hantera händelser i ett bredare perspektiv.
- Öka förmågan att verka inom en regiongemensam övergripande ledning.
- Stärka ledningsorganisationen för att hantera skogsbränder.

Öka brandskyddet hos identifierade riskgrupper och minska antalet avlidna till följd av brand.

- Starta upp ett arbete med förebyggande insatser mot riskgrupper.
- Öka den enskildes förmåga att hantera bränder på platser där räddningstjänsten har lång insatstid.

Minska de negativa följdeffekterna av inträffade olyckor.

- Stärka den egna förmåga samt kommunernas förmåga att hantera översvämning.
- Arbeta med hantering av släckvatten.
- Vara delaktig i samhällsplaneringen genom remisshantering.

Bidra till att öka den upplevda tryggheten i södra Hälsingland.

Utreda behovet av resurser inom den förebyggande verksamheten.

7. Förebyggande förmåga och verksamhet

Kommunalförbundet Hälsingland, Norrhälsinge räddningstjänst och Räddningstjänsten Ljusdal inledde under 2021 ett samarbete kring den förebyggande verksamheten. Arbetet drivs som en enhet och majoriteten av det brandförebyggande arbetet utförs av enheten. Enheten besitter kompetens inom farlig verksamhet, brandfarliga och explosiva varor samt byggnadstekniskt och organisatoriskt brandskydd. Enheten består av 5 personer, delar av enheten innehar även operativa tjänster och årsarbetskraften blir därmed mindre. Utöver enhetens personal tillkommer även operativ personal som genomför utbildningar och andra förebyggande arbeten.

7.1 Tillsyn

Den gemensamma enheten svarar för samtliga Hälsingekommuners tillsynsansvar över den enskildes efterlevnad av 2 kap. 2 och 4 §§ LSO. Tillsyn enligt 5 kap. 1 § LSO får utföras av brandinspektör eller brandingenjör inom Hälsingland med lägst kompetens Tillsyn A/Förebyggande 1 eller motsvarande. Vid tillsyner på komplicerade objekt/verksamheter kan dessa genomföras av flera tillsynsför rättare.

I MSBFS 2021:8 föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor anges mer precisa krav för planeringen och genomförandet av tillsyn. Den förebyggande enheten har en gemensam detaljerad tillsynsplanering som dels omfattar de verksamheter som anges i MSB:s föreskrift dels andra objekt där behov av tillsyn bedöms behövas. Hur ofta tillsyn av den enskildes skyldigheter ska genomföras beror på typ av objekt, erfarenheter från tidigare tillsyn samt annat förebyggande arbete som genomförs. Erfarenheter och kunskap från genomförda räddningsinsatser kan även föranleda att tillsyn genomförs.

För att upprätthålla det verksamhetsregister som anges i MSB:s föreskrift nyttjas bland annat följande datakällor:

- Externa register tillhandahållna av LPA i verksamhetssystemet Daedalos (till exempel skolregister och kulturminnesmärkta byggnader)
- Respektive kommuns byggnadsnämnd i samband med nyetableringar
- Polisens tillståndsgivning för hotell- och pensionatrörelse
- Respektive kommuns enhet för tillståndsgivning enligt Alkohollag (2010:1622)

Tillsynen av den enskildes brandskydd syftar till att kontrollera att byggnader och verksamheter lever upp till kraven i regelverken, den omfattar både det organisatoriska och det byggnadstekniska brandskyddet.

7.2 Stöd till den enskilde

Grundläggande i lagstiftningen är att det är den enskilde som har det primära ansvaret för att skydda sitt liv, hälsa och sin egendom samt att inte orsaka olyckor. Kommunerna har genom sina räddningstjänster enligt 3 kap. 2 § LSO en skyldighet att genom rådgivning, information och utbildning underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter.

Räddningstjänsterna i Hälsingland fullgör denna skyldighet genom att besvara allmänhetens frågor via e-post och telefon samt tillhandahålla information på respektive organisations hemsida. Räddningstjänsterna erbjuder även utbildning i grundläggande brandskydd, systematiskt brandskyddsarbete samt hjärt- och lungräddning. Utbildnings- och informationsinsatser genomförs även riktade mot förskole- och skolelever.

Former och kanaler för information, rådgivning och utbildning är under ständig utveckling. Räddningstjänsten behöver därmed ständig anpassa sin verksamhet för att få bästa effekt.

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Kommunalförbundet Hälsingland ansvarar för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av anordningar såsom eldstäder och imkanaler. Syftet med rengöringen (sotning) är att förebygga brand. Brandskyddskontrollen syftar till att upptäcka fel och brister i anläggningen för att förebygga skador på människor, egendom och miljö till följd av brand.

Kommunalförbundet Hälsingland har genom avtal uppdragit åt två privata entreprenörer att genomföra rengöring och brandskyddskontroll inom tilldelat distrikt (Söderhamn och Bollnäs/Ovanåker).

Kommunalförbundet Hälsingland kan bevilja enskild fastighetsägare att själv utföra rengöringen på den egna fastigheten eller låta någon annan behörig, enligt de krav som anges i MSBFS 2014:6, utföra rengöringen i fastighetsägarens ställe. En ansökan om egen rengöring genomförs digitalt och bedömningen av ansökan görs i samråd med den upphandlade sotningsentreprenören.

Frister för brandskyddskontroll och kompetenskrav på kontrollanten är fastställda av Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap i MSBFS 2014:6 om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. Frister för rengöring beslutas av direktionen för Kommunalförbundet Hälsingland och taxorna beslutas av respektive kommunfullmäktige i den kommun som fastigheten är belägen i. Direktionen för Kommunalförbundet Hälsingland har beslutat att följa fristerna i MSBFS 2014:6.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

Räddningstjänsten svarar för tillståndsprovning och tillsyn enligt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) i samtliga kommuner. Där så är möjligt och en samordning leder till positiva effekter för motparten genomförs gemensamma tillsyner enligt LBE och LSO.

Räddningstjänsten stödjer kommunerna i södra Hälsingland i ärenden enligt Plan- och Bygglagen (2010:900). Stödet utgörs av att räddningstjänsten kan vara sakkunnig i brandfrågor under lov- och byggprocessen. Stödet kan även utgöras av sakkunskap i samband med planprocesser och då främst fokusera på riskavstånd och åtgärder vid riskfyllda verksamheter

eller farligt gods-leder, räddningstjänstens förmåga att genomföra räddningsinsatser och utgöra alternativ utrymningsväg samt behov av brandposter.

I samband med serveringstillstånd enligt alkohollagen (2010:1622) bistår räddningstjänsten ansvarig part med bedömningar av om lokalerna är lämpliga för den sökta verksamheten och personantalet. Räddningstjänsten är även remissinstans till Polismyndigheten i samband med ansökan om allmän sammankomst, offentlig tillställning, användande av offentlig plats, idrottsevenemang eller fyrverkeri, scenfyrverkeri eller annan pyroteknik enligt ordningslagen (1993:1617).

Räddningstjänsten utgör en remissinstans till Länsstyrelsen i samband med tillståndsprövningar för miljöfarlig verksamhet enligt Miljöbalken (1998:808).

Inom Gävleborg finns ett gemensamt arbetssätt för att initiera behovet av ett eldningsförbud och för att få samsyn och samordning kring införandet av ett sådant. Grundprincipen är att respektive kommun föreskriver om regler för lokala eldningsförbud. Behovet av ett eldningsförbud föreligger dock ofta i flera kommuner samtidigt. Länsstyrelsen Gävleborg kan besluta om regionala eldningsförbud som gäller för delar av eller hela länet. I de fall Länsstyrelsen Gävleborg inte fattar beslut om eldningsförbud som omfattar flera kommuner ska den enskilda kommunen där behov om eldningsförbud föreligger fatta beslutet.

I samband med införandet av ett eldningsförbud genomförs en samverkanskonferens där bland annat Länsstyrelsen Gävleborg, länets räddningstjänster, länets kommuner, brandflyget och omkringliggande länsstyrelser finns representerade. I samband med konferensen tas även ett gemensamt informationsbudskap fram som sedan förmedlas via sociala medier, hemsidor och den nationella kartan över eldningsförbud som finns på Länsstyrelsens hemsida.

8. Räddningstjänst – Förmåga och verksamhet

8.1 Övergripande beskrivning

Förmågan att genomföra räddningsinsatser beror på flera olika delar. Beroende på händelsens natur behöver olika resurser tillföras för att få ett så bra skadeavhjälpande arbete som möjligt. Vid mindre händelser med ett enklare hjälpbehov har de flesta av räddningstjänstens styrkor väl resurser och kunskap att hantera händelsen och hjälpa de hjälpbehövande. Vid större händelser behöver flera styrkor samverka och speciella resurser tillföras för att avhjälpa och minska skador på liv, egendom och miljö. I det geografiska ansvarsområdet som Räddningstjänsten södra Hälsingland har att verka i fördelas förmåga och resurser strategiskt efter en grundkompetens, förhöjd förmåga och spetskompetens. Förmågorna redovisas övergripande i Tabell 8.1.1 samt fördjupat i kapitel 8.2.

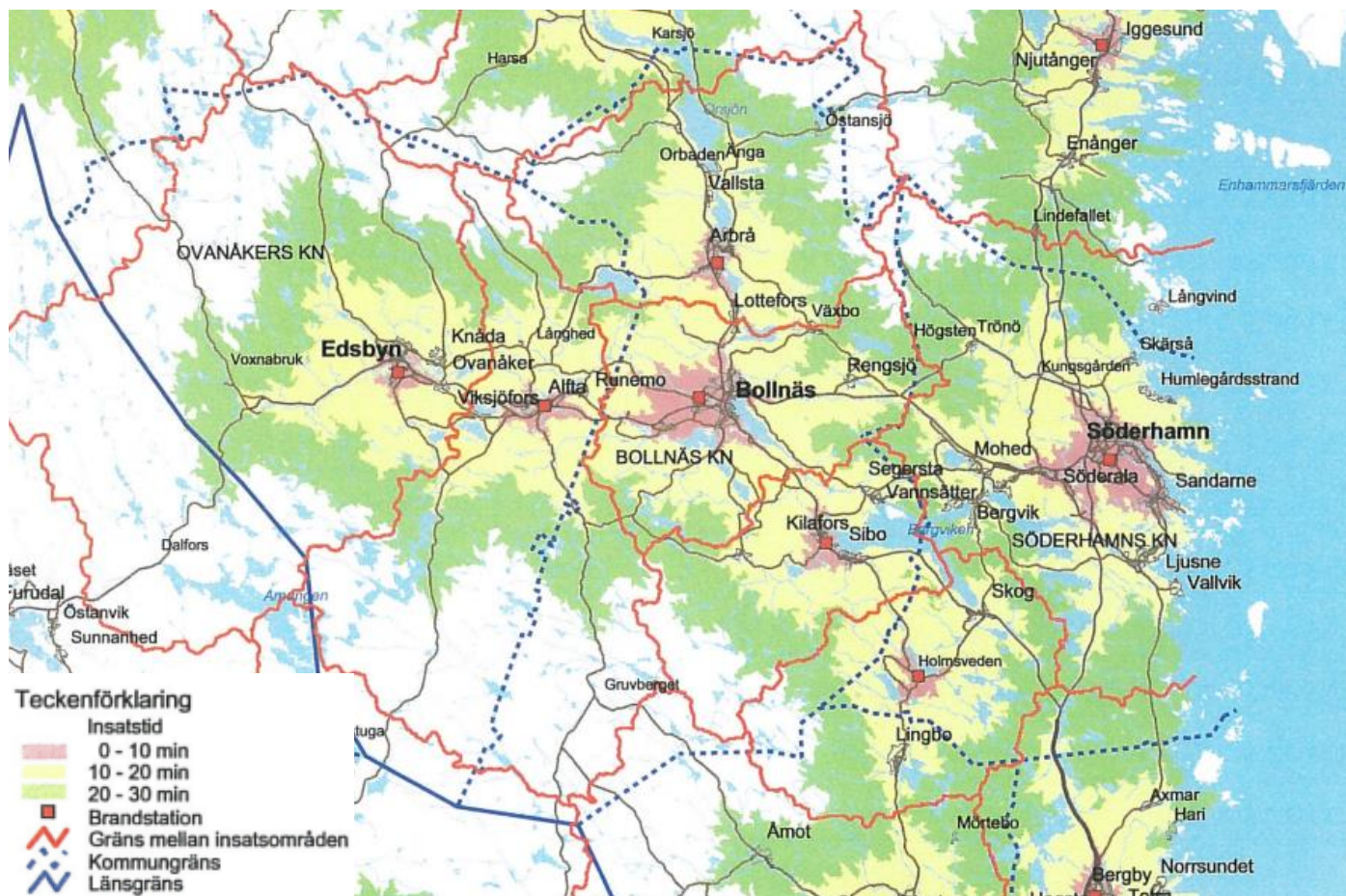
Tabell 8.1.1. Övergripande sammanställning av Räddningstjänsten södra Hälsinglands styrkor.

Räddningsstation Räddningsstyrka	Anspänningstid	Bemanning	Särskild förmåga
Insatsledare Hälsingland	90 sek kvittens	Beredskap delas med övriga Hälsinge kommuner	
Söderhamn Heltid	90 sek	1 Befäl 4 Brandmän	Hävare Kemdykning
Bollnäs Heltid	90 sek	1 Befäl 4 Brandmän	Hävare Tung räddning
Edsbyn Deltid	5 min	1 Befäl / Arbetsledare 4 Brandmän	Hävare
Alfta Deltid	5 min	1 Befäl / Arbetsledare 3 Brandmän	Översvämning Släckvatten
Kilafors Deltid	5 min	1 Arbetsledare 2 Brandmän	CAFS
Arbrå Deltid	5 min	1 Arbetsledare 3 Brandmän	
Holmsveden Deltid	5 min	1 Arbetsledare 2 Brandmän	Djurlivräddning
Söderhamn Deltid	8 min	1 Befäl / Arbetsledare 4 Brandmän	
Voxna Värn	Frivillig inryckning	Frivillig inryckning	

Med anspänningstid avses tiden från larm till utryckning påbörjas och här anges längsta tillåtna anspänningstid vid dimensionerande insats och/eller där människoliv hotas.

Om inte bemanning kan upprätthållas ska Räddningschefen fatta normativt beslut om åtgärder vilket kan innebära omfördelning av resurser eller ändra i larmplaner. Se kap. 8.3 Ledning av räddningstjänsten för ytterligare beskrivning av hur räddningstjänsten leds.

I Figur 8.1.1 presenteras en insatstidskarta över Räddningstjänsten södra Hälsinglands insatsområde.

Figur 8.1.1. Insatstidskarta för Räddningstjänsten södra Hälsinglands område.

8.1.1 Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner

Genom en omfattande samverkan löses hela skalan av insatser från små insatser där annan räddningstjänstverksamhet har kortare insatstid till omfattande insatser där erforderliga resurser eller uthållighet inte kan skapas utan samverkan. Denna samverkan har till stor del reglerats i förväg via civilrättsliga avtal, de viktigaste redovisas nedan:

- Samtliga kommuner i Hälsingland har avtal om gränslös samverkan både inom Hälsingland och med angränsande kommuner/räddningstjänster.
- För att leda omfattande händelser samt för att ha kontinuerlig ledning samverkar räddningstjänsterna i Hälsingland med RiS för funktionerna Regional Insatsledare, Vaktavande Befäl och Vaktavande Räddningschef. Se kap. 8.3.1 och 8.3.2 för utförligare beskrivning.
- Räddningstjänsterna i Hälsingland samverkar kring funktionen Insatsledare som tjänstgör i hela området.

8.1.2 Alarmering av räddningsorganet

Räddningstjänsterna i Hälsingland är anslutna till SOS Alarm AB via avtal. Alarmeringscentralen skall sköta alarmering av de räddningsresurser som kommunen angett i larmplaner, gällande avtal eller efter begäran från räddningsledaren. Vid alarmering kommer

närmaste resurser med rätt förmåga att larmas till olyckan, oberoende av kommungränser. Alarmeringsrutinerna gäller även så långt det är möjligt även under extraordinära händelser, men möjligheten finns att sköta uppgiften från räddningscentralerna i Bollnäs och Söderhamn.

Räddningstjänsten ansvarar för drift och underhåll av utalarmerings- och kommunikationsutrustning inom hela förbundet. Vid avbrott på strömförsörjningen skall batteri back-up finnas för minst 48 timmars drift av alarmerings- och radioutrustning. Reservalarmering vid avbrott på telenätet sker via Rakelnätet.

Anläggningar skall kunna ansluta automatiska brandlarm, via förhyrd ledning eller uppringande system till alarmeringscentralen för vidarebefordran till kommunalförbundets räddningsstyrkor.

8.1.3 Brandvattenförsörjning

I södra Hälsingland finns ett stort antal brandposter anslutna till vattenledningsnätet. Aktuell förteckning över samtliga brandposter skall finnas tillgänglig för Räddningstjänsten genom kontinuerlig dialog med VA-bolagen kring förändringar. I södra Hälsingland är det de kommunala bolagen Helsing Vatten (Bollnäs och Ovanåkers kommuner) och Söderhamn Nära som svarar för vattenförsörjningen. Vid nyexploatering samt vid förnyelse av vattenledningar måste vattenledningsnätet utformas så att VA-bolagens och Räddningstjänstens sammanvägda krav uppfylls.

VA-bolagen svarar för drift och underhåll av brandpostnätet och tillhörande markeringar. Vid avstängning och störningar i brandvattenförsörjningen och vid avveckling av brandposter skall räddningstjänsten meddelas. Beträffande kostnaderna för brandpostnätet och dess drift gäller VA-bolagens ägardirektiv eller annan uppgörelse.

Som ett komplement till brandposter har räddningstjänsten tankbilar på följande stationer: Söderhamn, Bollnäs, Edsbyn, Holmsveden och Alfta.

Kommunalförbundet Hälsingland har en ambition att jobba i samverkan med medlemskommunernas VA bolag för en säker brandvattenförsörjning.

8.1.4 Samverkan med andra aktörer

Om kommunens och räddningstjänstsamarbetenas egna resurser inte räcker till vid en olycka, kris eller annan större händelse kan MSB tillhandahålla förstärkningsresurser. Dessa förstärkningsresurser består främst av utrustning, men för vissa typer av händelser finns även personal som kan stötta en insats. För en komplett sammanställning över MSB:s förstärkningsresurser hänvisas till MSB:s hemsidan, nedan ges några exempel på händelser som MSB har förstärkningsresurser för:

- Oljeutsläpp
- Översvämning
- Skogsbrand

Kommunalförbundet har tecknat avtal med Trönöbygden ekonomisk förening gällande ett frivilligt brandvärn i Trönö.

Kommunalförbundet har tecknat avtal med Region Gävleborg gällande sjukvårdslarm.

För att inget glapp ska uppstå efter avslutad räddningstjänst samverkar räddningstjänsten med Försäkringsbranschens restvärdesräddning genom att utföra restvärdesarbete där sanering av vägbanor och järnväg ingår.

Drivmedelsbolagen i Sverige har tillsammans bildat Släckmedelscentralen, SMC AB. Flertalet företag som lagrar och hanterar petroleumprodukter har tecknat samarbetsavtal med SMC AB. SMC AB har depåer runt om i Sverige med utrustning och material, och genom avtal med räddningstjänster finns dygnet runt beredskap för att kunna släcka en brand vid en oljedepå.

Vid händelser till sjöss samverkar räddningstjänsten med Kustbevakningen, Sjöfartsverket och Sjöräddningssällskapet. Enligt 4 kap 8 § Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO) är Sjöfartsverket ansvarig för sjöräddningstjänst. Enligt 4 kap. 3 § LSO omfattar Sjöräddningstjänst efterforskning och räddning av människor som är eller kan befaras vara i sjönöd och för sjuktransporter från fartyg. Enligt 4 kap 12 § FSO är Kustbevakningen ansvarig för miljöräddningstjänst till sjöss, 4 kap 5 § LSO. Sjöräddningssällskapet är en frivillig organisation med verksamhet längs Sveriges kuster och de största sjöarna. För händelser med oljeutsläpp till sjöss finns en oljeskyddsplan framtagen, där redogörs formerna för samverkan vid den typen av händelser ytterligare.

En sammanställning över de avtal som Räddningstjänsten södra Hälsingland har tecknat finns i Bilaga A.

8.1.5 Varning och information till allmänheten

Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) är ett varningssystem som används vid olyckor och allvarliga händelser, vid svåra störningar i viktiga samhällsfunktioner och vid krishantering i samband med extraordinära händelser. Beroende på händelsens art och behovet av snabb information och varning kan allmänheten varnas på olika sätt:

- Utomhusvarningssystem (tyfoner)
- Information i radio och TV
- SMS till mobiltelefoner i det drabbade området
- Talmeddelande till fast telefoni inom det drabbade området

I orterna Söderhamn, Sandarne, Ljusne, Bollnäs, Arbrå och Kilafors kan signalen för VMA sändas ut via utomhusvarningssystem (tyfoner). Signalen som sänds vid större nödlägen består av upprepade 6-7 sekunder långa ljudsegment, åtskilda av 12-14 sekunder långa pauser, och innebär att man ska gå inomhus, lyssna på radion och följa de instruktioner som ges. Signalen kan utlösas från stationerna i Bollnäs (Bollnäs och Ovanåkers kommuner) och Söderhamn eller från SOS Alarm. Start kan ske av enskilt aggregat eller hela grupper och sker via radioförbindelse.

Räddningstjänsten svarar för drift och underhåll av utomhusvarningsaggregaten.

Inom övriga delar av kommunerna varnas allmänheten vid olyckor via Sveriges Radio, TV och kommunernas hemsidor.

Behörig att begära VMA inom räddningstjänstområdet är räddningschef, räddningsledare samt farlig verksamhet enligt 2 kap 4 § LSO.

8.2 Beskrivning per olyckstyp

8.2.1 Brand i byggnad

Inom Räddningstjänstens geografiska ansvarsområde finns ett antal olika byggnadstyper, exempelvis villor, flerfamiljshus, industrier, skolor och vårdanläggningar. För att kunna hantera bränder i dessa så bör räddningstjänsten kunna uppnå vissa effekter. Det kan exempelvis vara att inledningsvis fördröja brandförloppet och förhindra spridning eller med att med olika hjälpmedel ta ut personer från byggnaden. För att uppnå effekterna behöver ett antal uppgifter utföras. Stationerna kan oftast utföra enbart en uppgift åt gången, till exempel invändig livräddning eller utvändig släckning.

Effekter

- Hotade liv är räddade
- Brandspridning till intilliggande brandceller och byggnader är förhindrad
- Branden har släckts
- Miljöskadliga ämnen är omhändertagna

Uppgifter

- Fördröja brandförlopp
- Invändig livräddning och släckning (rökdykning)
- Livräddning via stegar
- Livräddning via höjdfordon
- Vattenbegjutning av intilliggande fastigheter
- Utvändig släckning
- Invändig släckning (ej rökdykning)
- Omhändertar släckvatten

Resurser

- Samtlig personal och styrkor ska ha utbildning samt utrustning för att kunna fördröja ett brandförlopp, kunna förhindra brandspridning till intilliggande brandceller och byggnader samt utvändig släckning.
- och utföra livräddning via manuella stegar upp till 11 meter (exkl. Voxna).
- Styrkorna Söderhamn heltid, Bollnäs heltid, Söderhamn deltid och Edsbyn deltid kan utföra invändig livräddningsinsats med egen personal, Arbrå deltid efter förstärkning.
- Styrkorna i Alfta deltid, Kilafors deltid, Arbrå deltid och Holmsveden deltid ska ha personal, utbildning samt utrustning för att kunna arbeta i rök och brandsmittad miljö utan att det per definition är rökdykning.
- Söderhamn heltid, Bollnäs heltid och Edsbyn deltid skall ha personal, utbildning samt utrustning för att kunna utföra livräddning via höjdfordon upp till 23 meter.
- Styrkan i Alfta skall ha utrustning och utbildning för omhändertagande av släckvatten av miljöskäl.

Tabell 8.2.1.1. Beskrivning av de olika nivåerna för förmågor vid brand i byggnad.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Fördröja brandförlopp	Fördröja brandförlopp	Fördröja brandförlopp	Fördröja brandförlopp
	Förhindrabrand-Spridning och utvändigsläckning	Förhindrabrand-Spridning och utvändigsläckning	Förhindrabrand-Spridning och utvändigsläckning
	Livräddning via stegar	Livräddning via stegar	Livräddning via stegar
	Arbete i rök – och brandsmittad miljö i adekvat skyddsutrustning	Invändig släckning Skyddsnivå för rökdykning	Invändig släckning Skyddsnivå för rökdykning
			Livräddning via höjdfordon + takarbeten

Tabell 8.2.1.2. Beskrivning av respektive stations förmågor vid brand i byggnad.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Söderhamn heltid				
Bollnäs Heltid				
Edsbyn deltid				
Alfta Deltid				
Kilafors deltid				
Arbrå deltid				
Holmsveden deltid				
Söderhamn deltid				
Voxna värn				

8.2.2 Brand utomhus

Bränder utomhus kan vara i skog och mark, fordon, upplag eller annat. Samtliga stationer ska kunna påbörja släckning och begränsa branden. Samtliga stationer skall klara av att släcka mindre brand vid normala vind och markförhållanden. Vid mer omfattande bränder krävs flera stationer och samarbete.

Effekter

- Branden är lokaliserad
- Branden begränsas
- Branden är släckt

Uppgifter

- Skapa lägesbild om brandens förutsättningar
- Ringa in och begränsa brandens spridning
- Släcka branden

Resurser

- Heltidsbefäl utbildade i bedömning av skogsbrandrisker.
- Drönare med utbildade piloter finns i Bollnäs.
- Alla stationer har tillgång till fordon och basutrustning för skogsbrandsläckning.
- All personal är utbildad i skogsbrandmaterial, teknik och taktik.
- Särskilda skogsbrandsresurser som slang, armaturer, strålrör och mindre pumpar finns i Söderhamn, Bollnäs, Kilafors och Alfta.
- Fyrhjulingar eller terrängfordon finns i Söderhamn, Bollnäs och Edsbyn.

Tabell 8.2.2.1. Beskrivning av de olika nivåerna för förmågor vid brand utomhus.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Begränsa brand utomhus	Begränsa brand utomhus	Begränsa brand utomhus	Begränsa brand utomhus
	Släcka mindre brand	Släcka mindre brand	Släcka mindre brand
		Materiel för begränsningslinje samt extra utrustning	Materiel för begränsningslinje samt extra utrustning
			Drönare

Tabell 8.2.2.2. Beskrivning av respektive stations förmågor vid brand utomhus.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Söderhamn heltid				
Bollnäs Heltid				
Edsbyn deltid				
Alfta Deltid				
Kilafors deltid				
Arbrå deltid				
Holmsveden deltid				
Söderhamn deltid				
Voxna värn				

8.2.3 Trafikolycka

Trafikolyckor kan ske på vägar eller järnväg. Beroende på vägtyp och hastighetsbegränsningar behöver personalen arbeta säkert utifrån olika förutsättningar. Tyngre trafik i olyckor ställer högre krav på kunskap och utrustning då de fysiska krafterna kraftigt påverkar både fordon och människa. Vid större olyckor med flera inblandade fordon krävs fler styrkor och utökad ledning på skadeplatsen.

Effekter

- Hotade liv är räddade och skadade omhändertagna
- Risk för följdolyckor är avvärdade
- Miljöhot är avvärdade
- Samhällspåverkan minskas utan avkall på säkerheten

Uppgifter

- Avspärning
- Säkra olycksplats mot brand och påkörning
- Ordna tillträde till patient
- Losstagnation av patient via säkert eller snabbt urtag
- Sjukvård
- Förhindra eller ta hand om utsläpp
- Tungräddning
- Arbeta säkert med olyckor på järnväg

Resurser

- Samtliga stationer skall ha utrustning och personal för att spärra av och säkra en olycksplats mot brand och följdolyckor.
- Samtliga stationer skall ha kunskap, utrustning och personal för att ordna tillträde till patient, göra ett snabbt urtag och utföra sjukvård.
- Söderhamn heltid, Bollnäs heltid, Alfta Deltid och Edsbyn deltid har utrustning samt utbildning för att utföra losstagning av drabbad.
- Samtliga stationer kan hantera mindre utsläpp (drivmedel och fordonsvätskor) med egen personal.
- Bollnäs heltid har personal och utrustning för att utföra tung räddning och avancerad losstagning.
- Söderhamn heltid och Bollnäs heltid har kunskap om risker på järnväg vid olyckor samt kunskap och utrustning för arbetsjordning på Trafikverkets anläggningar.

Tabell 8.2.3.1. Beskrivning av de olika nivåerna för förmågor vid trafikolycka.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Spärra av, säkra olycksplats, vårda med akuta åtgärder. Hantera mindre spill	Spärra av, säkra olycksplats, vårda med akuta åtgärder. Hantera mindre spill	Spärra av, säkra olycksplats, vårda med akuta åtgärder. Hantera mindre spill	Spärra av, säkra olycksplats, vårda med akuta åtgärder. Hantera mindre spill
	Tillträde till patient	Tillträde till patient	Tillträde till patient
		Losstagning	Losstagning
			Tung räddning, Järnvägsolycka arbetsjordning

Tabell 8.2.3.2. Beskrivning av respektive stations förmågor vid trafikolycka.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Söderhamn heltid				
Bollnäs Heltid				Tung räddning
Edsbyn deltid				
Alfta Deltid				
Kilafors deltid				
Arbrå deltid				
Holmsveden deltid				
Söderhamn deltid				
Voxna värn				

8.2.4 Olycka med farliga ämnen

Olyckor med farliga ämnen kan ske inom olika verksamheter eller vid transporter. För att kunna hantera de olyckstyperna bör räddningstjänsten kunna uppnå vissa effekter. En viktig effekt är givetvis att rädda liv, men även miljö och egendom, exempel på detta kan var att utföra livräddande kemdykning, tätning och uppsamling av utsläpp. För att uppnå de tänkta effekterna behöver ett antal uppgifter kunna utföras och förmågan till dessa varierar mellan olika stationer. Vid större olycka måste flera stationer och resurser samverka. Styrkorna i Söderhamn och Hudiksvall ska fördjupa samverkan kring större olyckor med farliga ämnen under 2022.

Effekter

- Hotade liv är räddade
- Risk för miljöskada är avvärd
- Risk för egendomsskada är avvärd
- Utsläppet är hanterat

Uppgifter

- Livräddning
- Täta läckage
- Samla upp utsläpp
- Indikera och evakuera

Resurser

- Alla styrkor kan genomföra livräddning iförd branddräkt i kontaminerat område.
- Söderhamn heltid kan arbeta på utsläppsplats med tätning och uppsamling, kemdykning nivå 2
- Samtliga stationer har material och utbildning för att hantera mindre utsläpp av drivmedel.
- Söderhamn heltid, Bollnäs heltid, Edsbyn deltid och Söderhamn deltid kan genomföra enklare indikering. Indikering av brandfarlig gas, PH-värde och förekomst av radiak (endast heltid).
- Bollnäs heltid och Söderhamns heltid kan genomföra sanering av kemdykare.
- Bollnäs heltid, Edsbyn deltid har utbildning och utrustning för att hantera mindre utsläpp i vatten. Söderhamn heltid har utbildning och utrustning för att även lägga läns och hantera utsläpp kustnära och i hamnar.

Tabell 8.2.4.1. Beskrivning av de olika nivåerna för förmågor vid olycka med farliga ämnen.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Hantera mindre utsläpp	Hantera mindre utsläpp	Hantera mindre utsläpp	Hantera mindre utsläpp
	Livräddning i kontaminerat område i andningsapparat	Kemdykning nivå 1	Kemdykning nivå 1
		Utföra enklare indikering	Utföra enklare indikering
		Mindre oljeskadebekämpning på vatten.	Oljeskadebekämpning på vatten kustnära.
		Sanering av kemdykare (Bollnäs H)	Kemdykning nivå 2 Sanering av kemdykare
			Kem-insats i samverkan Hälsingland

Tabell 8.2.4.2. Beskrivning av respektive stations förmågor vid olycka med farliga ämnen.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Söderhamn heltid				
Bollnäs Heltid				
Edsbyn deltid				
Alfta Deltid				
Kilafors deltid				
Arbrå deltid				
Holmsveden deltid				
Söderhamn deltid				
Voxna värn				

8.2.5 Naturolycka

Naturolyckor kan inträffa i hela täckningsområdet. För att kunna hantera det bör räddningstjänsten kunna uppnå vissa effekter. Naturolyckor kan delas in i ras, skred och väderberoende händelser där problem kan uppstå för de som bor, verkar och vistas i det geografiska området samt för samhällets aktörer där samhällsviktiga verksamheter prioriteras. Beroende på händelse hanteras ärendet endera i Räddningstjänstens regi eller tillsammans med andra samhällsaktörer och organisationer. I kommunerna i södra Hälsingland finns inga kända områden med hög risk för ras och skred.

Effekter

- Minskad påverkan på samhället vid skyfall
- Minskad påverkan på samhället vid höga flöden och översvämningar
- Minskad påverkan på samhället vid Snöfall
- Liv och egendom räddas vid ras och skred

Uppgifter

- Räddningsinsatser med snöfordon
- Stöd till kommunen med transport med översnöfordon
- Invallning med barriärer vid höga flöden för att skydda viktiga fastigheter eller samhällsviktig verksamhet.

Resurser

- Styrkorna Söderhamn heltid, Bollnäs heltid, Edsbyn deltid och Alfta deltid har mindre bandfordon för transport ovan snö.
- Söderhamn heltid samt Bollnäs heltid har bandvagn model 206. Söderhamn heltid har terrängfordon Unimog med kran.
- Alfta deltid har utrustning och kunskap för höga flöden och uppsättning av barriär model Noaq, cirka 100 längdmeter med en höjd om 0,5 meter.

Tabell 8.2.5.1. Beskrivning av de olika nivåerna för förmågor vid naturolycka.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Mindre snöfordon	Mindre snöfordon	Mindre snöfordon	Mindre snöfordon
	Översvämnings-barriär	Bandvagn 206	Bandvagn 206
			Terrängbil med kran

Tabell 8.2.5.2. Beskrivning av respektive stations förmågor vid naturolycka.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Söderhamn heltid				
Bollnäs Heltid				
Edsbyn deltid				
Alfta Deltid				
Kilafors deltid				
Arbrå deltid				
Holmsveden deltid				
Söderhamn deltid				
Voxna värn				

8.2.6 Drunkning

Drunkningstillbud kan ske i hela räddningstjänstens område. För att kunna hantera det bör räddningstjänsten kunna uppnå effekten att rädda liv. Därför finns förmågan att genomföra yt- och islivräddning på alla stationer. Dessa kommer att föregås av en riskbedömning, därav kan insatsen variera i olika stationsområden. Söderhamn Heltid och Bollnäs heltid har förmågan att fridyka. Båtar finns på samtliga hel- och deltidstationer.

Effekter

- Hotade liv är räddade

Uppgifter

- Ytlivräddning
- Fridykning
- Islivräddning
- Livräddning från båt
- Insats i strömmande vatten

Resurser

- Samtliga stationer skall ha utrustning och personal för att utföra ytlivräddning efter genomförd riskbedömning
- Samtliga stationer skall ha utrustning och personal för att utföra islivräddning efter genomförd riskbedömning
- Båt och hansabräda för is- och vattenlivräddning finns på samtliga stationer
- Söderhamn heltid och Bollnäs heltid har utrustning och personal som kan utföra fridykning

Tabell 8.2.6.1. Beskrivning av de olika nivåerna för förmågor vid drunkningsolycka.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Ytlivräddning	Ytlivräddning	Ytlivräddning	Ytlivräddning
Islivräddning	Islivräddning	Islivräddning	Islivräddning
		Båt till livräddning	Båt till livräddning
			Fridykning

Tabell 8.2.6.2. Beskrivning av respektive stations förmågor vid drunkningsolycka.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Söderhamn heltid				
Bollnäs Heltid				
Edsbyn deltid				
Alfta Deltid				
Kilafors deltid				
Arbrå deltid				
Holmsveden deltid				
Söderhamn deltid				
Voxna värn				

8.3 Ledning i räddningstjänsten

Enligt LSO 3 kap. 16 § ska varje räddningsinsats ledas av en räddningsledare. Räddningstjänsterna i Hälsingland samarbetar med Gästrik Rättviks Räddningstjänst, Räddningstjänsten Smedjebacken, Räddningstjänsten Rättvik och Räddningstjänsten Dala Mitt beträffande ett gemensamt ledningssystem för räddningstjänst. Samarbetet går under benämningen Räddningstjänst i Samverkan, RiS. Uppdragsgivare är de ingående kommunerna som i sin tur representeras av respektive kommuns räddningschef.

Ledningsorganisationen är indelad i fem ledningsfunktioner:

- Styrkeledare
- Insatsledare
- Regional insatsledare
- Vakthavande befäl
- Vakthavande räddningschef

Styrkeledare och Insatsledare är lokala funktioner inom Hälsingland medan Regional insatsledare är en gemensam funktion i RiS, dessa beskrivs ytterligare i kap. 8.3.2 Ledning av räddningsinsatser. Vakthavande befäl och Vakthavande räddningschef är gemensamma funktioner i RiS och beskrivs närmare i kap.8.3.1.

8.3.1 Övergripande ledning

Det gemensamma ledningssystemet bygger på att de ingående räddningstjänstorganisationernas räddningschefer delegerat vissa mandat till Vakthavande räddningschef i sin roll som räddningsledningschef. Vakthavande räddningschef är därmed högste ansvarig för det gemensamma ledningssystemet och har mandat att besluta inom de ramar som tydliggjorts genom Ledningsdoktrin RiS och Ledningsinstruktion RiS.

Det gemensamma ledningssystemet ska ha förmåga att agera snabbt och utan onödig tidsåtgång, därför har vakthavande räddningschef delegerat mandat till Vakthavande befäl att i dennes roll som driftchef fatta beslut över RiS samtliga operativa resurser.

RiS gemensamma resurser för övergripande ledning:

- **Vakthavande räddningschef (VRC)** finns i beredskap. Vakthavande räddningschef är ansvarig för att systemet ständigt är ändamålsenligt ordnat utifrån handlingsprogrammet. Vakthavande räddningschef ansvarar för att kontinuerligt definiera organisationens roll i förhållande till situationen och andra organisationers verksamhet.
- **Vakthavande befäl (VB)** finns i jour vid ledningscentral i Falun. Vakthavande befäl arbetar på uppdrag av Vakthavande räddningschef. En första analys av resursbehov vid räddningsinsats utförs av Vakthavande befäl. Omvärldsbevakning för medlemskommunerna vad gäller eventuell påverkan på kommunerna utförs av vakthavande befäl.
- **Larmbefäl (LB)** finns i jour vid ledningscentral i Falun tillsammans med Vakthavande befäl. Denne har i sin roll som händelsevärdering mandat att bedöma och besluta om att inleda eller inte inleda räddningsinsats samt att utse räddningsledare. Larmbefälet kan även agera som Regional insatsledare (RIL) och åka ut till en skadeplats.

RiS har valt att samlokalisera övergripande ledning tillsammans med SOS Alarm i Falun och kan därför dra nytta av deras inbyggda säkerhet med egen reservkraft. Eftersom RiS valt att samlokalisera övergripande ledning tillsammans med SOS Alarm så bör det naturliga vara att fortsätta vara det även om SOS Alarms ledningscentral i Falun av någon anledning tappar sin funktionalitet. Ett arbete pågår med att skapa möjlighet att flytta över den övergripande ledningen till en annan ledningscentral om ordinarie central tappar sin funktion.

Vid hög belastning, till exempel många samtidiga larmsamtal, behöver kapaciteten på ledningscentralen öka. VB har det övergripande ansvaret och ska säkerställa att resurserna för ledning, uppföljning och stöd räcker till. Kapaciteten kan utökas på flertalet sätt:

- VB utför arbetsuppgifter parallellt med LB, under förutsättning att VB åtaganden i övrigt kan fullföljas.
- Ett eller flera extra larmbefäl kallas in.
- Ökad kapacitet för räddningsåtgörare (RÅ) i samverkan med SOS
- Stabsresurs eller specialistfunktion

Mer detaljerade beskrivningar av ledningssystemet och dess roller finns i Ledningsdoktrin RiS och Ledningsinstruktion RiS.

8.3.2 Ledning av räddningsinsatser

För att leda räddningsinsatser inom räddningstjänstens geografiska område finns inom den egna organisationen Styrkeledare alt. Arbetsledare på stationerna. På styrkorna Söderhamn heltid och Bollnäs heltid leds det operativa arbetet på skadeplats av Styrkeledare med utbildning motsvarande Räddningsledning B.

Edsbyn, Alfta, Kilafors, Arbrå, Holmsveden och Söderhamn deltid har kompetens för ledning av egen enhet med utbildning motsvarande Räddningsledare A eller intern arbetsledarutbildning och kan verka i rollerna Räddningsledare/Arbetsledare eller Sektorchef.

I samverkan med övriga kommuner i Hälsingland finns en Insatsledare i beredskap med omedelbar responstid och som täcker hela Hälsingland. Insatsledaren kan agera i rollerna Räddningsledare, Storsektorchef och Sektorchef. Inom RiS finns tillgång till Regional insatsledare och i RiS geografiska område ska det finnas en RIL i västra och en RIL i östra området.

Tabell 8.3.2.1. Ledningsresurser inom egen organisation.

Ledningsfunktion	Möjliga roller	Anspänningstid	Lägsta Kompetensnivå
Styrkeledare Söderhamn heltid Bollnäs heltid	Räddningsledare, Sektorchef	90 sekunder	Räddningsledning B eller motsvarande Vid sjukdom eller frånfalle Räddningsledare A eller motsvarande
Styrkeledare deltid Edsbyn deltid FIB	Räddningsledare, Sektorchef	5 min	Räddningsledare A motsvarande eller vid sjukdom arbetsledar- utbildning
Styrkeledare/Arbets- ledare Alfta, Kilafors, Arbrå, Holmsveden, Söderhamn deltid	Räddningsledare /arbetsledare, Sektorchef	5-8 min	Räddningsledare A eller motsvarande alt intern arbetsledar- utbildning

Tabell 8.3.2.2. Ledningsfunktioner vid räddningsinsats i samverkan.

Ledningsfunktion	Möjliga roller	Responstid	Lägsta Kompetensnivå
Annan Insatsledare från RiS	Räddningsledare, Sektorchef, Storsektorchef	Omedelbart	Räddningsledare-B eller motsvarande
Regional Insatsledare	Räddningsledare, Sektionschef,	Omedelbart	Enligt RIS styrdokument
Vakthavande befäl	Räddningsledare, Inreledning	Omedelbart	Enligt RIS styrdokument
Vakthavande Räddningschef	Räddningsledare, Räddningsledningschef	Omedelbart	Enligt RIS styrdokument

RiS gemensam resurs för räddningsledning:

- **Regional insatsledare (RIL)** finns i beredskap. Samordnar och inriktar insatser med avsikt att åstadkomma största möjliga effekt. RIL kan aktualiseras vid bland annat stora händelser med en eller flera Insatsledare, komplexa eller ledningskrävande insatser, insatser med fler än 3 enheter eller då Insatsledare är upptagen med annan händelse.

Lokala resurser för räddningsledning:

- **Insatsledare (IL)** finns i beredskap i Hälsingland. Leder en eller flera enheter på mer komplexa insatser eller där samverkansbehovet är stort. Kan agera räddningsledare eller skadeplatschef vid mer komplexa insatser.
- **Styrkeledare (SL)** i jour på stationerna Hudiksvall, Söderhamn och Bollnäs. Styrkeledare i Ljusdal finns under dagtid vardagar på brandstationen och har därefter beredskap i hemmet. Leder enskild enhet på mindre insatser. Kan agera som sektorsansvarig vid mer komplexa insatser eller i annan roll som räddningsledaren bedömer vara lämplig för aktuell insats.

Se Figur 8.1.1 för insatstidskarta över när första räddningsenhet kan påbörja skadeområdesnära ledningsarbete i de olika delarna av Söderhamn, Bollnäs och Ovanåkers kommuner.

8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

Räddningstjänstens förmåga att kunna hantera samtidiga räddningsinsatser beror på hur omfattande de är eller i vilken kontext dessa sker i förhållande till omgivning och insattstyp.

Enklare insatser i form av trafikolycka med enstaka fordon, markbrand av mindre omfattning, brand i fristående enklare objekt kan hanteras av en enhet med styrke- eller arbetsledare. Vid mer omfattande insatser behöver både ledning och resurser förstärka insatsen.

I södra Hälsingland kan således i egen regi samtidigt 7 enklare insatser bedrivas samtidigt. Två medelstora insatser, d.v.s. insatser där behovet är två styrkor eller fler, bedöms kunna genomföras samtidigt. Vid större insatser där särskild ledning (i 4-5 nivåer) och fler styrkor än 3 behövs för genomförandet över tid, kan 1 stor insats klaras av i det geografiska området. Samtidigt som medel eller stor insats genomförs kan enkla insatser genomföras i den omfattning det finns lediga styrkor. Insatsledning vid mer än en styrka görs i samverkan i Hälsingland (Insatsledare) och genom ledningssamverkan RiS (Räddning i samverkan) med Regional Insatsledare, Vaktavande Befäl och Vaktavande Räddningschef.

Exempel på vad de olika kategorierna av händelser kan betyda:

Enklare insats: Trafikolycka med enstaka fordon, markbrand av mindre omfattning, brand i fristående enklare objekt

Medelstor insats: Lägenhetsbrand i en brandcell, Trafikolycka med flera fordon, fastklämd drabbad och eller tyngre fordon inblandat, skogsbrand med ökat ledningsbehov eller resurs med utökad förmåga.

Stor insats: Brand i flerfamiljshus i mer än en brandcell, olycka med farligt gods för kemdykarinsats behövs, bussolycka med ett större antal skadade.

Omfattande insats kräver resurser från övriga Hälsingland och/eller resurser från ledningssystemet RiS (Räddning i Samverkan) beroende på omfattning och kontext. Till exempel: Större skogbrand/bränder, Olycka med farligt gods där kemdykning krävs över tid, omfattande industri- eller fastighetsbrand (kvarter).

8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

Sveriges totalförsvaret består av två delar: den militära verksamheten (militärt försvar) och den civila verksamheten (civilt försvar), och regleras i Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap. Det civila försvaret ska värna civilbefolkningen, säkerställa viktiga samhällsfunktioner och bidra till Försvarmaktens förmåga. Kommunal räddningstjänst under höjd beredskap utgör en del av det civila försvaret.

Räddningstjänstens organisation under höjd beredskap bygger på den fredstida organisationen.

Utöver de uppgifter som åligger räddningstjänsten i fredstid ska räddningstjänsten under höjd beredskap enligt 8 kap. 2 § LSO i syfte att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från verkningar av krig även ansvara för:

- Upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,
- Indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel,
- Kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att verksamhet enligt 8 kap 2 § ska kunna fullgöras.

Personal inom den kommunala räddningstjänsten ska även delta i åtgärder för första hjälp åt och transport av skadade samt för befolkningsskydd. Enligt 8 kap 4 § LSO kan dessutom personal inom räddningstjänsten under höjd beredskap tas i anspråk för uppgifter som inte rör den egna kommunen.

Begreppet befolkningsskydd är brett och omfattar en rad uppgifter som åligger kommunerna. Gränsdragningen mellan kommunernas olika förvaltningar och Kommunalförbundet Hälsingland avseende civilt försvar är inte klarlagd. Ett omfattande planeringsarbete genomförs utifrån den gällande kommunöverenskommelsen om civilt försvar. I arbetet ska följande uppgifter prioriteras:

- Kompetenshöjning gällande totalförsvar
- Säkerhetsskydd
- Krigsorganisation och dess bemanning av personal
- Klarlägga gränsdragningen mellan kommunala verksamheter och Kommunalförbundet Hälsinglands räddningstjänstverksamhet

9. Uppföljning, utvärdering och lärande

Uppföljning av verksamheten, utredningar, utvärderingar och särskilda händelser sker fortlöpande under året på arbetsledarmöten, APT och ledningsgruppsmöten. Fördjupade utredningar delges som information på direktionsmöten samt skickas till MSB. Måluppfyllelsen enligt den årliga verksamhetsplanen redovisas till revisorer och direktionen för avstämning och eventuella åtgärder.

Enligt 3 kap. 10 § LSO är räddningstjänsten skyldig att utreda olyckan undersöks för att i skälig omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts. I Hälsingland kan en sådan undersökning genomföras på tre olika nivåer. Den första nivån består av att den eller de styrkor som har deltagit i insatsen genomför en enklare utvärdering och att det dokumenteras i händelserapporten. Den andra nivån består av att en utbildad utredare inom Hälsingland genomför en fördjupad insatsutvärdering, olycksutredning eller både och. Den tredje nivån består av en utvärdering av en extern utredare från en annan organisation.

Arbetet utgör en viktig del i arbetet med att förbättra den egna organisationens förmåga att genomföra räddningsinsatser, men även för att bidra med kunskap och beslutsunderlag till det förebyggande arbetet.

Arbetet och riktlinjerna kring dessa områden finns beskrivet i ”Riktlinjer för insatsutvärdering och olycksutredning”.

Bilaga A: Dokumentförteckning

Avtal:

Förbundsordning för Kommunalförbundet Hälsingland

Försäkringsbranschens Restvärderäddning i Sverige AB – Restvärderäddning, sanering av statliga vägar och tunnlar samt sanering av järnvägar och evakuering av tåg.

Kommunalförbundet Hälsingland och Norrhälsinge Räddningstjänst – Avtal om gemensam räddningschef och samverkan

Sos Alarm Sverige AB – Avtal Utalarmering 6 län Norrland

Sos Alarm Sverige AB – Avtal om manöver av utomhusvarning

Region Gävleborg – Avtal I Väntan På Ambulans (IVPA)

Räddningstjänsterna i Gävleborgs län – Avtal om hjälp vid kommunal räddningstjänst

Räddningstjänsterna i Hälsingland – Avtal om samverkan mellan kommuner i Hälsingland om räddningsledare

Räddningstjänsten DalaMitt – Avtal om räddningstjänstsamverkan

Trönöbygden ekonomisk förening - Avtal om frivilligt brandvärn i Trönö

Gästrike räddningstjänst, Räddningstjänsten DalaMitt, Räddningstjänsten Rättvik, Räddningstjänsten Smedjebacken, Kommunalförbundet Hälsingland, Norrhälsinge Räddningstjänst och Räddningstjänsten Ljusdal – Avsiktsförklaring avseende medverkan i ett gemensamt ledningssystem, RiS

Nordanstigs kommun, Ljusdals kommun, Hudiksvalls kommun och Kommunalförbundet Hälsingland – Avtal rörande hantering av tillstånd samt tillsyn av explosiva varor enligt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Räddningstjänsterna i Hälsingland – Avtal om samverkan – Förebyggande arbete och insatser

Dokument:

Risikanalys – för handlingsprogram enligt LSO, Räddningstjänsterna i Hälsingland, 2021

Ledningsdoktrin RiS

Ledningsinstruktion RiS

Samverkansrutin för länets aktörer i Gävleborg gällande beslut om eller upphävande av eldningsförbud (PM upprättat av Länsstyrelsen Gävleborg, 2021-07-16)

Oljeskyddsplan för Kommunalförbundet Hälsingland

Bilaga B: Beskrivning av Samråd

Samråd har skett med följande parter:

- Länsstyrelsen Gävleborg
- Gästrikre räddningstjänst
- Räddningstjänsten Dala Mitt
- Kustbevakningen
- Polisen
- Sjöfartsverket
- Kommunalförbundet Hälsinglands medlemskommuner: Söderhamn, Bollnäs och Ovanåker
- Grannkommunerna Hudiksvall, Nordanstig och Ljusdal

Samrådet har skett skriftligen i form av en formell remiss under perioden 2022-03-18 – 2022-05-20.

Under samrådstiden har totalt 7 remissyttranden inkommit. De synpunkter som har lett till att handlingsprogrammet har kompletterats har omfattat samverkan med statlig räddningstjänst samt insatser med farliga ämnen till sjöss.

Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten

Söderhamn/Stugsund

Stugsunds hamn och Söderhamns inlopp: Sandviksudden - Grundviksudden

Sandarne/Långrör

Oljehamnen i Lervik-Långrör, 300 m från kaj
Källskärshamnen Sandarne 300 m från kaj

Ljusne/Vallvik

Ala-Orrskärshamn: Långviken, östra stranden-Hovskär, östra stranden rakt söderut till punkt 300 m från kaj vid Orrskärshamnen, därefter 300 m från kaj till Stora Orrskär, södra udden. Från Stora till Lilla Orrskärs och Storstensharets östra udde vidare till Lillgrytan, östra udden.

Vallvikshamn